

Pleegzorg: achtergrond en afspraken in Centraal Gelderland

Versie: 22 oktober 2021

Dit document geeft een uitleg van de belangrijkste begrippen bij het onderwerp pleegzorg en bevat de belangrijkste werkafspraken in Centraal Gelderland. Het geeft een uitwerking van de basisafspraken in de contracten met de zorgaanbieders. Het is opgesteld om professionals in de praktijk duidelijk te geven over de wijze waarop de inzet van pleegzorg geregeld moet worden. Let op: het document geeft richtlijnen voor de praktijk. Waar nodig kan daarvan worden afgeweken; de praktijk vraagt immers om maatwerk. Partijen kunnen daarom in overleg tot andere afspraken komen.

Mochten er in de praktijk toch nog vragen zijn dan kan dit worden doorgegeven aan de relatiemanager Verblijf van regio Centraal Gelderland via inkoop@inkoopscg.nl

Status:

- Het document is in 2018 tot stand gekomen op initiatief van de Werkgroep Pleegzorg Centraal Gelderland. Daarin participeren Entrealindenhout, William Schrikker Gezinsvormen, Pactum en twee regiogemeenten.
- In april 2021 is het document geactualiseerd n.a.v. de nieuwe contractering van pleegzorg per 1 juli 2020 voor regio Centraal Gelderland. Ook Loofles Pleegzorg is inmiddels actief in de regio.
- De nieuwe afspraken worden op 1 januari 2022 van kracht.

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Het pakket pleegzorg en de financiële afspraken.....	4
2.1.	De pleegvergoeding	4
2.2.	De diensten van de zorgaanbieder	4
2.3.	Bijzondere kosten.....	7
3.	Over gezag.....	8
3.1.	Vrijwillige plaatsing.....	8
3.2.	Ondertoezichtstelling (OTS).....	8
3.3.	Beëindiging van het gezag.....	9
3.4.	Voogdij/pleegoudervoogdij.....	9
4.	Netwerkpleegzorg	11
5.	Pleegzorg tot 21 jaar	12
6.	Perspectief/Toekomstplan	14
6.1.	Perspectief van de pleegzorgplaatsing	14
6.2.	Toekomstplan.....	14
7.	Weekend- en vakantiepleegzorg	15
8.	Alternatieve vormen van pleegzorg	16
9.	Werving en selectie.....	17
10.	Voorkomen Breakdown.....	18
11.	Leeslijst	19

1. Inleiding

Op het moment dat een kind uithuisgeplaatst wordt dan heeft, meestal, plaatsing in een pleeggezin de voorkeur. Het wonen in een pleeggezin komt het dichtst bij opgroeien in een zo gewoon mogelijke gezinssituatie. Dit is voor veel kinderen een wenselijke oplossing. Daarnaast is pleegzorg goedkoper dan een residentiële plaatsing. Belangrijk dus dat de lokale toegang, (gezins)voogden en jeugdconsulenten goed geïnformeerd zijn over deze bijzondere vorm van zorg. De gemeenten en pleegzorgorganisaties (Entrealindenhout, Pactum, Loofles en William Schrikker Gezinsvormen) hebben in gezamenlijkheid dit document opgesteld om uitleg te geven over de wijze waarop de pleegzorg is georganiseerd. Daarbij is ook een aantal specifieke werkafspraken opgenomen. Deze zijn in de tekst in een kader geplakt. De werkafspraken hebben vooral betrekking op het Basistarief, Bijzondere kosten binnen de pleegzorg, Gezag, Netwerkpleegzorg, Pleegzorg na je achttiende en Weekendpleegzorg.

2. Het pakket pleegzorg en de financiële afspraken

Pleegzorg is een jeugdhulpvariant die is opgenomen in de Jeugdwet. Pleegzorg binnen dit wettelijk kader, wordt uitgevoerd door een erkende zorgaanbieder. De kosten die met de uitvoering van de pleegzorg samenhangen, zijn in een aantal componenten te verdelen. De eerste twee componenten daarvan zijn de pleegzorg zelf: pleegvergoeding en diensten van de zorgaanbieder. De derde component betreft de bijzondere kosten, zoals daarover afspraken zijn vastgelegd tussen de jeugdzorgaanbieder en de opdrachtgever. De vierde component betreft eventueel de aanvullende specialistische hulp, die op vraag van de cliënt, en altijd in overleg met de opdrachtgever, al dan niet apart kan worden beschikt.

De componenten zijn:

1. De pleegvergoeding
2. De diensten van de zorgaanbieder
3. De bijzondere kosten
4. Eventueel aanvullende specialistische hulp

De eerste drie componenten zijn opgenomen in het basistarief. De vierde niet, dat is een aanvullende dienst die apart kan worden aangevraagd. Voor specialistische hulp zijn de daarvoor geëigende producten, zoals gespecialiseerde begeleiding of Behandeling A, B of C.

2.1. De pleegvergoeding

De pleegvergoeding is vastgesteld door het ministerie van VWS. De hoogte van de vergoeding is afhankelijk van de leeftijd van het kind, en varieert tussen de € 19,23 en 23,68 per dag in 2021. Deze vergoeding kan per jaar worden geïndexeerd door het ministerie van VWS. Zie www.pleegzorg.nl.

Fiscale regelingen

Sinds 1 januari 2018 (dit kan met terugwerkende kracht vanaf 2017) kunnen 18-jarige (of oudere) pleegkinderen en hun pleegouder aan de belastingdienst vragen om hen niet meer als fiscaal partner aan te merken. Dan telt het inkomen van het 18-jarige pleegkind niet mee voor het bepalen van de inkomstenbelasting en het recht op toeslagen.

Dit lost echter niet alle knelpunten op. De kostendelersnorm blijft wel van kracht voor pleegouders. Deze heeft betrekking op pleegouders in de bijstand en met WAO waar een meerderjarig pleegkind in huis blijft wonen als het pleegkind 21 jaar of ouder is.

Informatie over pleegzorg en fiscale regelingen staan op www.pleegzorg.nl

2.2. De diensten van de zorgaanbieder

De diensten van de zorgaanbieder zijn te verdelen in:

- Cliëntgebonden hulpverlening
- Ondersteuning van de pleegouders
- Randvoorwaardelijke activiteiten
- Aanvullende specialistische hulp (kan ook door een andere partij geboden worden)

Cliëntgebonden hulpverlening:

- Het tot stand brengen van een match tussen een kind en een gezin, en vooral ook een match tussen de ouders en de pleegouders.
- Het begeleiden van de ouders
- Het volgen van het welbevinden van het kind en adequaat reageren als er zorgen zijn over de ontwikkeling. Het initiëren van extra hulp als dit voor de ontwikkeling van het kind belangrijk is.
- Het (waar nodig) per direct inzetten van hulp voor het kind of voor de ouders.
- Afstemming met de verwijzer (lokale toegang, huisarts/jeugdarts of gecertificeerde instelling), school en andere voor het pleegkind belangrijke partijen.
- Begeleiding op het proces om te komen tot een opvoedbesluit / toekomstperspectief pleegkind in samenspraak met diverse betrokkenen. Dit behelst soms ook rapportage aan kinderrechter.
- Individuele begeleidingsgesprekken met het pleegkind.
- Meedenken over een passende omgangsregeling tussen pleegkind en ouders (familie).
- Inzet van een gedragswetenschapper, als consultant of ondersteuner van de pleegzorgwerker en waar nodig in directe betrokkenheid van de ouders en/of kind.

Ondersteuning van het pleeggezin:

- Het tot stand brengen van een match tussen een kind en een pleeggezin, en het ondersteunen bij de samenwerking tussen ouders en de pleegouders t.b.v. gedeeld opvoederschap.
- Het samen met de pleegouders opstellen van een contract en een jaarlijks begeleidingsplan, het jaarlijks afnemen van een veiligheidscheck.
- Het begeleiden van het pleeggezin, door op gezette tijden de gang van zaken door te nemen, en oplossingen aan te dragen voor knelpunten. Dat houdt o.a. ook in dat er nadrukkelijk aandacht is voor de eigen kinderen van pleegouders. Gedurende de begeleidingsgesprekken is dit onderwerp van gesprek. Zo nodig wordt er ook (apart) met de eigen kinderen van pleegouders gesproken.
- Overleg met pleegouders over de financiële regelingen en ondersteuning, en het uitvoeren van die regelingen die adequaat zijn voor het betreffende pleeggezin en de betreffende situatie.
- Voorlichting op het gebied van financiële thema's.
- Inzet van een gedragsdeskundige, als consultant of ondersteuner van de pleegzorgwerker, of waar nodig in een directe betrokkenheid bij de pleegouders.
- Het verzorgen van een 7 maal 24 uren bereikbaarheid voor de pleegouders, in situaties waarbij spoedadvies nodig is, of een directe interventie.
- Het aanbieden van deskundigheidsbevordering en scholing.

Randvoorwaardelijke activiteiten:

- Het uitvoeren van netwerkonderzoeken in geval van netwerkpleegzorg.
- Het behartigen van de rechtspositie van pleegouders, zoals o.a. vastgelegd in de wet verbetering positie pleegouders. Voorlichting op het gebied van juridische thema's.
- Pleegkinderen en pleegouders betrekken bij en inspraak geven op beleid pleegzorgorganisatie (o.a. door middel van de Pleegouderraad)
- PR en werving van pleegouders
- Voorbereiding en screening aspirant pleegouders
- Meting en verantwoording (op basis van wettelijke vereisten): doelrealisatie, pleegoudertevredenheid, cliënttevredenheid, initiëren en/of uitvoeren van onderzoek, methodiekontwikkeling, inzet t.b.v. voorkomen breakdown etc. De hulpverlening wordt vormgegeven conform de Richtlijn Pleegzorg¹

• ¹ [Richtlijn Pleegzorg - Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming](#)

- Administratieve taken: betaling pleegouders (incl. toeslagen en bijzondere kosten), verzekeringen pleegkind, dossiervorming etc.
- Kennis- en methodiekontwikkeling van begeleiders pleegzorg
- De algemene overhead, zoals de apparaatskosten en de centrale diensten, maken integraal onderdeel uit van de genoemde posten.

Aanvullende specialistische hulp

Eventuele aanvullende specialistische hulp wordt altijd ingezet in overleg met de opdrachtgever: het kan dan gaan om therapie voor het kind, inzet weekendpleegzorg, intensieve procesmatige hulp bij ouders, (mede) uitvoeren van begeleide bezoeken, een specialistisch programma ter versterking van de situatie in het pleeggezin o.i.d. Voor deze extra hulp wordt door de opdrachtgever extra beschikt. Hiervoor kan ook een andere partij ingeschakeld worden.

Varianten van pleegzorg

We hanteren in de Regio Centraal Gelderland één variant:

<i>wet</i>	<i>Code</i>	<i>Productnaam</i>	<i>tarief</i>	<i>eenheid</i>
Jw	43A09	Pleegzorg	max. €45,91	etmaal

Uitleg pleegzorg

Wij erkennen in de regio Centraal Gelderland per 1 juli 2020 alleen nog de 24uurs pleegzorg variant als pleegzorg. Alles wat hierboven is beschreven slaat op reguliere 24uurs pleegzorg.

Deeltijd pleegzorg bestaat dus niet meer als product. Ons uitgangspunt is dat er minimaal sprake moet zijn van etmaal, dus inclusief overnachting, om te spreken van pleegzorg. Als er begeleiding of opvang overdag voor een paar uur nodig is dan kan dat onder de gecontracteerde producten van begeleiding als er een hulpvraag is. Wanneer er geen hulpvraag is en het slechts om opvang gaat dan valt het niet onder de Jeugdwet.

Afspraak met de aanbieders en de lokale toegang over declaratie van pleegzorg in het geval van weekend-verlof:

Er ligt soms de vraag voor of je bij weekend-verlof (verblijf bij de ouders of opa/oma bijvoorbeeld) 5 dagen of 7 dagen gaat vergoeden. Het advies is daarover als volgt: Een pleegzorgtraject schommelt qua kosten zo tussen de 11.000 en 18.000 euro per jaar, afhankelijk van de zwaarte en de 'match' tussen alle betrokken partijen. De kosten zitten niet in het verblijf zelf, want dat is 'vrijwilligerswerk'. De kosten zitten in de werving, selectie, matching, begeleiding van pleeggezin, begeleiding van ouders en de vergoeding. Wanneer we 7 dagen vergoeden kost een pleegzorg-traject de gemeente 15.000 per jaar. Dat is dus heel redelijk. Daarom hebben we in de productomschrijving opgenomen dat zo veel als mogelijk 7 etmalen per week worden toegewezen en we verlof-etmalen in principe vergoeden. Eis 36 uit het inkoopdocument Verblijf m.b.t. verlofdagen en het maximum van 36 afwezigheidsdagen op jaarbasis is dus niet van toepassing op pleegzorg. Tenzij het pleegkind tijdelijk buiten het pleeggezin wordt geplaatst, bijvoorbeeld in een gezinshuis als time-out, dan geldt wel dat er maximaal 36 afwezigheidsdagen door de pleegzorgaanbieder gedeclareerd kunnen worden.

Bij het declareren van standaard 7 etmalen per week geldt wel dat de zorgaanbieder bij declaratie het basis-tarief hanteert zonder de additionele gestapelde producten in het kader van behandeling of (ouder)begeleiding.

We adviseren daarom zo veel als mogelijk standaard 7 etmalen per week te vergoeden.

2.3. Bijzondere kosten

Dit kunnen uiteenlopende kosten zijn, die gemaakt moeten worden voor een kind, bijvoorbeeld medische kosten of kosten in verband met school. Bij vrijwillige plaatsingen zijn de ouders in principe verantwoordelijk voor deze kosten. Bij justitiële plaatsingen is de gemeente verantwoordelijk. Welke kosten het precies zijn is opgenomen in de VNG handreiking pleegvergoeding:

https://vng.nl/files/vng/publicaties/2016/201501_vng_handreiking-pleegvergoeding_def.pdf

De bijzondere kosten pleegzorg kunnen niet via een aparte productcode aangevraagd en gedeclareerd worden, want deze zijn onderdeel van het basistarief.

Deze afspraak geldt alleen voor de pleegzorg. Daar waar het gaat om bijzondere kosten voogdij bij justitiële residentiële plaatsingen (gezinshuiszorg, leefgroepen, terreinvoorzieningen) is de Gecertificeerde Instelling voor jeugdbescherming (GI) verantwoordelijk. We hebben met de GI's afgesproken dat de bijzondere kosten voogdij conform VNG handreiking inclusief zijn opgenomen in het tarief. Dit geldt voor de specifieke kosten waarover de VNG handreiking expliciet duidelijk is. Zak- en kleedgeld valt erbuiten. We hebben met de GI's afgesproken dat zij de probleem-casus (rond zak- en kleedgeld) inventariseren en communiceren met de gemeente. Gemeente en zorgaanbieders maken een specifieke afspraak over de betreffende casus waarin zak en kleedgeld een probleem vormt.

3. Over gezag

De vraag: ‘wie heeft het gezag?’ is heel belangrijk in een pleegzorgproces. Er hangen veel juridische en financiële afspraken mee samen; de voortgang van een pleegzorgproces kan er sterk door beïnvloed worden; het antwoord op de vraag welke gemeente verantwoordelijk is hangt direct samen met de vraag waar het gezag ligt.

Afgezien van enkele crisisvarianten (de VOTS, de voorlopige voogdij of de tijdelijke voogdij) zijn er 4 basissituaties:

- Gezag ligt bij ouders. Het gaat dan om een vrijwillige plaatsing.
- Het gezag van ouders is beperkt door een door de kinderrechter uitgesproken ondertoezichtstelling. Er wordt een gezinsvoogd toegevoegd aan het gezag.
- Het gezag van ouders is beëindigd. Er is sprake van een voogd. Dit kan zijn:
  - Een burgervoogd
  - De voogdij ligt bij een instelling voor jeugdbescherming (GI)
  - De pleegouder heeft ook de voogdij (pleegoudervoogdij)
- Een kind is meerderjarig

3.1. Vrijwillige plaatsing

Ouders hebben het gezag over hun kinderen, totdat ze 18 jaar zijn. Dat geldt ook voor veel kinderen in de jeugdzorg (hoewel de Jeugdwet wel een paar belangrijke aantekeningen over eigen beslissingsrecht maakt voor 16 plussers). Maar bij een uithuisplaatsing is er een gerede kans dat er (tijdelijk) verschuivingen in het gezag plaatsvinden. Dat gebeurt zeker niet altijd: in ongeveer 30% van de situaties is er sprake van een vrijwillige plaatsing. Dan is er geen jeugdbeschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling of voogdijmaatregel), de verantwoordelijkheid ligt bij de ouders. De samenwerking tussen ouders en pleegouders is een sleutelfactor in het stabiel laten verlopen van zo’n plaatsing. De betrokken hulpverleners hebben een belangrijke rol om die samenwerking te ondersteunen en te bevorderen.

3.2. Ondertoezichtstelling (OTS)

De meest ingezette jeugdbeschermingsmaatregel is het beperken van het gezag door het onder toezicht stellen van de minderjarige door de kinderrechter. Doel van de ondertoezichtstelling (OTS) is om kinderen te beschermen die in hun ontwikkeling worden bedreigd of veiligheidsrisico’s lopen. De maatregel is erop gericht ouders te ondersteunen en te begeleiden. De ondertoezichtstelling (OTS) kan worden uitgesproken door de kinderrechter als de belangen van een kind ernstig bedreigd worden. De Raad voor de kindbescherming kan na hun onderzoek een verzoek voor een OTS aanvragen bij de kinderrechter. De OTS wordt uitgevoerd door een Gecertificeerde Instelling voor jeugdbescherming en jeugdreclassering (GI), in de persoon van een gezinsvoogd. Een OTS duurt één jaar, maar kan op verzoek van de gezinsvoogd telkens met maximaal één jaar verlengd worden. De gezinsvoogd moet dan aantonen dat de gronden van de maatregel nog steeds aanwezig zijn. Belangrijk om te weten is dat, in principe, de inzet van een OTS met een uithuisplaatsing niet langer dan twee jaar duurt. Na twee jaar OTS kan het gezag weer volledig bij de ouders gelegd worden of er volgt een gezagsbeëindigende maatregel: dit is een zogenaamde voogdijmaatregel. In beide gevallen kan een pleegzorgplaatsing gewoon doorlopen. In de eerste situatie wordt het een vrijwillige plaatsing, in de tweede situatie wordt het een pleegzorgplaatsing onder een voogdijmaatregel. In sommige gevallen is verlenging van de OTS na twee jaar mogelijk².

---

² [Welke maatregelen van kindbescherming zijn er? | Voor kind en ouder of verzorger | Raad voor de Kinderbescherming](#)

3.3. Beëindiging van het gezag

Een vergaande maatregel van kindbescherming is de beëindiging van het ouderlijk gezag. Deze wordt volgens artikel 1:266 BW ingezet:

- Als ouders hun gezag misbruiken óf
- Als er geen perspectief is dat ouders binnen een redelijke termijn in staat zijn om hun opvoedingsverantwoordelijkheid te nemen.

Meestal wordt het gezag vervolgens belegd bij een GI. Een voogd geeft dan vorm aan het gezag, maar de formele verantwoordelijkheid is dus in handen van de GI. Het wordt echter wenselijk geacht dat een natuurlijke persoon de voogdij heeft. Als een kind opgroeit bij pleegouders, zal de GI samen met de zorgaanbieder onderzoeken of de pleegouders de voogdij op zich willen nemen. Ze worden dan pleegoudervoogd. De voogdij kan ook naar een andere natuurlijke persoon (bijvoorbeeld een oom of tante) toe gaan: een burgervoogd.

Het doorschakelen van instellingsvoogdij naar pleegoudervoogdij gaat altijd in samenspraak met alle betrokken hulpverleners. Het is voor pleegouders een ingrijpende keuze om het gezag over een pleegkind op zich te nemen en er moeten dan ook zorgvuldige afwegingen aan vooraf gaan. Geregeld hechten pleegouders aan voortzetting van de voogdij door een voogdijinstelling, omdat dat beter werkt in het vasthouden van de balans tussen pleegouders, eigen ouders en netwerk.

Pleegoudervoogdij is dus een vorm van pleegouderschap, waarbij de pleegouder of pleegouders ook het gezag over een pleegkind hebben, ofwel: ze hebben de juridische zeggenschap over het pleegkind en zijn diens wettelijke vertegenwoordiger.

Het is een bijzondere situatie, in die zin, dat een pleegoudervoogd dus wel de wettelijk vertegenwoordiger van een cliënt is, maar zelf geen cliënt. Sterker: de pleegoudervoogd is juist, in samenwerking met de aanbieder van pleegzorg, de uitvoerder van de pleegzorg.

Een pleegoudervoogd heeft dus de rechten en plichten van een pleegouder, zoals beschreven in de Jeugdwet, gecombineerd met de rechten en plichten van een voogd, zoals beschreven in het Burgerlijk Wetboek, boek 1.

3.4. Voogdij/pleegoudervoogdij

Aan (pleegouder)voogdij gaan veel inhoudelijke en juridische afwegingen vooraf, en uiteindelijk ook een gezagsbeëindigende maatregel. Doel is dat het kind volwassen gaat worden in het pleeggezin.

'Keukentafelgesprekken' zijn niet nodig, althans niet om vast te stellen of er een pleegzorgbeschikking moet komen. Gesprekken in het kader van de voortgang van de plaatsing, toezien op de veiligheid van het pleegkind, indien nodig ondersteunen bij contact ouders en om te onderzoeken of er extra hulp nodig is, zijn natuurlijk wel op z'n plek.

Afspraak pleegoudervoogdij

In de regio Centraal Gelderland geeft de verantwoordelijke gemeente in het geval van voogdij of pleegoudervoogdij de beschikking voor pleegzorg standaard af tot 21 jaar en indien nodig wordt deze verlengd tot 23 jaar^{3, 4}.

Woonplaatsbeginsel en gezag

De toepassing van het woonplaatsbeginsel bij pleegzorg (van 18) tot 21 jaar is hetzelfde als bij (voorheen) verlengde pleegzorg. Dat wil zeggen dat de gemeente waar het pleegkind van 18 jaar of ouder woont verantwoordelijk is. Zie hiervoor het 'stappenplan bepaling verantwoordelijke gemeente'⁵. In 2022 zal dit gaan wijzigen door een wijziging van de Jeugdwet.

---

³ Het Ministerie van Volksgezondheid, VWS, de VNG en Jeugdzorg Nederland hebben door een bestuurlijke afspraak afgesproken dat pleegzorg vanaf 1 juli 2018 standaard tot 21 jaar wordt ingezet. Zie factsheet: *Pleegzorg na 18 jaar. Hoe doet u dat in uw gemeente?* <https://www.nji.nl/nl/Producten-en-diensten/Publicaties/NJi-Publicaties/Pleegzorg-na-18-jaar>

⁴ Op 5 maart 2021 heeft de ministerraad ingestemd met het wetsvoorstel 'verlenging duur pleegzorg en vervallen verleningsbeschikking bij machtigingen tot uithuisplaatsing en gesloten jeugdhulp'. Het wetsvoorstel regelt dat pleegkinderen voortaan standaard tot hun 21ste in een pleeggezin kunnen verblijven als ze dat willen. Daarmee krijgt na inwerkingtreding van de wet, de bestuurlijke afspraak uit 2018 wettelijke basis.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/07/01/mindmap-stappenplan-bepaling-verantwoordelijke-gemeente>

4. Netwerkpleegzorg

Een belangrijk artikel van de kinderrechten is dat kinderen zoveel mogelijk opgroeien in een liefdevol gezin of in een gezinsvervangende situatie. Daarom wordt er eerst gekeken of pleegzorg in het netwerk een geschikte mogelijkheid is. Wanneer een netwerkpleeggezin niet een mogelijkheid is, wordt er vervolgens gekeken naar een bestandspleeggezin. Gezinnen die zich opgegeven hebben om te fungeren als pleegouder(s). Tussen de 45% en 50% van de pleegzorgplaatsingen, betreft een plaatsing in het netwerk. Het zijn pleegzorgprocessen met een eigen, soms heftige, dynamiek. Het heeft de voorkeur om gebruik te maken van de ondersteunende en beschermende krachten van familie- of netwerkverbanden. Daarom wordt bij elke (dreigende) uithuisplaatsing gekeken naar de mogelijkheden van het familie- of kennissennetwerk. Tegelijkertijd is het een gegeven dat zo'n netwerkplaatsing allerlei verschuivingen in de onderlinge verhoudingen teweeg kan brengen. Een netwerkplaatsing vraagt hoe dan ook zorgvuldige begeleiding. De laatste jaren is er een grote focus op veiligheid. Omdat een netwerkplaatsing vaak al gerealiseerd is voordat de lokale toegang, GI of zorgaanbieder wordt ingeschakeld, is het zaak om in een hoog tempo te handelen na aanmelding. Dit in het kader van de veiligheidsafwegingen en in het kader van de afweging of een netwerkgezin genoeg draagkracht en stabiliteit heeft om de zorg voor het kind goed vorm te geven. De onderlinge afstemming en de verdeling van de verantwoordelijkheid luisteren nauw. Landelijk zijn er veldnormen van kracht⁶, die door alle zorgaanbieders gehanteerd worden. Wanneer een netwerkpleeggezin of een bestandsgezin niet mogelijk is, wordt vervolgens gekeken naar bijvoorbeeld een plek in een gezinshuis of op een leef- of behandelgroep van een instelling.

---

⁶ Veldnormen Netwerkpleegzorg Jeugdbescherming - Pleegzorgaanbieders, zie https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2017/03/2016_veldnorm_netwerkpleegzorg_jeugdbescherming_-_pleegzorgaanbieder_versie_1_januari_2016.pdf

5. Pleegzorg tot 21 jaar

Per 1 juli 2018 is een bestuurlijke afspraak tussen de VNG, Jeugdzorg Nederland en het Rijk van kracht die regelt dat pleegzorg voortaan standaard tot 21 jaar ingezet zal worden, tenzij het meerderjarig pleegkind heeft aangegeven geen gebruik meer te willen maken van pleegzorg. Er is een wetswijziging in de maak om deze bestuurlijke afspraak wettelijk te regelen: wet verlenging duur pleegzorg.

Afspraak pleegzorg

In de regio Centraal Gelderland laat de verantwoordelijke gemeente de pleegzorgplaatsing standaard doorlopen tot het 21ste jaar en indien nodig wordt deze verlengd tot 23 jaar. Behalve als er in het belang van de jeugdige redenen zijn om een andere keuze te maken.

Hieronder een aantal vragen en antwoorden rondom de verlengde pleegzorg. Deze zijn door opgesteld door Jeugdzorg Nederland en overgenomen door Centraal Gelderland.

1) Veel jongeren van 18 jaar en ouder verdienen bij en/of krijgen studiefinanciering. Is dit van invloed op de hoogte van de pleegvergoeding?

Inkomsten van pleegkinderen boven de 18 jaar zijn niet van invloed op de hoogte van de pleegvergoeding. De situatie is hetzelfde als bij (voorheen) verlengde pleegzorg.

2) Geldt bij pleegoudervoogdij ook dat de pleegzorgplaatsing standaard doorloopt tot 21 jaar?

Bij pleegoudervoogdij loopt de pleegzorgplaatsing ook van het 18^e tot het 21^e jaar door. De bestuurlijke afspraak is van toepassing op zowel pleegzorg waarbij het gezag bij anderen dan de pleegouder(s) ligt als op pleegoudervoogdij. Wel is het zo dat de voogdij eindigt bij meerderjarigheid, maar dat was al zo.

3) Wat gebeurt er met de pleegzorg als de jeugdbeschermingsmaatregel eindigt bij 18 jaar?

Het maakt niet uit of er sprake was van pleegzorg in het vrijwillig kader of van pleegzorg in het gedwongen kader (OTS, voogdij). Vanaf het achttiende jaar loopt pleegzorg op vrijwillige basis door. De situatie is hetzelfde als bij (voorheen) verlengde pleegzorg.

4) Kan een gemeente bepalen dat pleegzorg tussen het 18^e en 21^e jaar als vorm voor jeugdhulp niet meer nodig is?

Daar waar de gemeente normaliter kan beoordelen en bepalen of een vorm van jeugdhulp toegekend of in stand gehouden moet worden, is dat met pleegzorg tussen 18 en 21 jaar anders. Pleegkinderen kunnen, door de bestuurlijke afspraak en straks de wet verlenging duur pleegzorg, standaard pleegzorg tot het 21ste jaar krijgen. Alleen de jongere zelf kan na zijn 18^e bepalen om het pleegzorgtraject te beëindigen. De gemeente kan dit niet inperken. Uiteraard kan de gemeente, als verantwoordelijke voor de zorg voor jeugd, in gesprek gaan met de jongere over de vraag of pleegzorg nog wel de juiste vorm van jeugdhulp is voor deze jongere, of dat wellicht andere hulp geschikter is. De gemeente kan samen met de jongere een inhoudelijke afweging maken. De gemeente betreft hierbij de pleegzorgaanbieder en pleegouders. De jongere bepaalt echter zelf of de pleegzorg eindigt.

5) Kunnen pleegouders bepalen of pleegzorg vanaf het 18^e jaar wel of niet nodig is?

Pleegzorg kan standaard tot het 21ste jaar van het pleegkind duren. Vanaf zijn 18e jaar heeft het pleegkind de mogelijkheid om de pleegzorg te beëindigen. Of de pleegzorgplaatsing ook tot 21 jaar doorloopt bij *hetzelfde pleeggezin* is mede afhankelijk van de pleegouders. Immers met de bestuurlijke afspraak wordt van hen gevraagd om langer hun huis en hart beschikbaar te houden voor dit pleegkind. De signalen uit het veld doen vermoeden dat de bestuurlijke afspraak ook aan de wens van veel pleegouders tegemoetkomt. Dat neemt niet weg dat zij nadrukkelijk in het proces

moeten worden betrokken. Als pleegouders om wat voor reden dan ook niet willen dat de pleegzorgplaatsing in hun eigen gezin vanaf het 18^e jaar van de jongere doorloopt, moet daarover zo snel mogelijk het gesprek plaatsvinden met de pleezorgaanbieder, de pleegouders en de jongere. Dat kán er in theorie toe leiden dat pleegzorg vanaf het 18^e jaar doorloopt, maar wel in een ander pleeggezin. Of en hoe vaak deze theorie praktijk zal worden moet de toekomst uitwijzen.

6) Wat betekent pleegzorg standaard tot 21 jaar voor het aanvraagproces bij de gemeente?

Gemeenten zullen pleegzorgtoewijzingen standaard tot 21 jaar door laten lopen. Hoe dit verloopt in elke specifieke situatie wordt niet in de bestuurlijke afspraak geregeld. Het is dus aan gemeenten om hier in de praktijk uitvoering aan te geven. Wel wordt in de gaten gehouden hoe de uitvoering in de praktijk verloopt, zodat er in specifieke situaties gericht bijgestuurd kan worden. Signalen (knelpunten, vraagstukken) over de uitvoering in de praktijk hoort Jeugdzorg Nederland graag via het Landelijk overleg pleezorgaanbieders. Zij nemen deze signalen dan mee in het overleg met VWS en de VNG over de voortgang en uitwerking van de bestuurlijke afspraak.

7) Wat als het pleegkind, bijvoorbeeld vanwege een beperking, zelf niet kan aangeven of het na het 18^e jaar wel of geen pleegzorg wil? Kunnen pleegouders dit dan aangeven?

Als het pleegkind zelf niet kan aangeven of het na het 18^e jaar wel of geen pleegzorg wil, dan zal de (wettelijk) vertegenwoordiger van het pleegkind dit moeten aangeven. Het is aan te bevelen pleegouders hierbij te betrekken.

8) Is er een begeleidingsvraag van pleegouders nodig voor pleegzorg tot 21 jaar?

Pleegzorg tot 21 jaar betekent dat ook het pleegcontract, de begeleiding en de pleegvergoeding doorlopen tot 21 jaar. De aard en inhoud van de begeleiding kunnen veranderen in de loop van de tijd, maar dat geldt ook voor de begeleiding als het pleegkind nog geen 18 is.

9) Welke gemeente is verantwoordelijk voor pleegzorg van 18 tot 21 jaar?

De toepassing van het woonplaatsbeginsel bij pleegzorg (van 18) tot 21 jaar is hetzelfde als bij (voorheen) verlengde pleegzorg. Dat wil zeggen dat de gemeente waar het pleegkind van 18 jaar of ouder woont verantwoordelijk is. Zie hiervoor het 'stappenplan bepaling verantwoordelijke⁷ gemeente'. Vanaf 2022 treedt een wetswijziging in werking waardoor het woonplaatsbeginsel verandert.

---

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/07/01/mindmap-stappenplan-bepaling-verantwoordelijke-gemeente>

6. Perspectief/Toekomstplan

6.1. Perspectief van de pleegzorgplaatsing

Het is van groot belang voor pleegkinderen, maar ook voor ouders en pleeggezin, dat duidelijk wordt wat het perspectief van de pleegzorgplaatsing is. Bij aanvang van de pleegzorgplaatsing is alle inspanning gericht op terugplaatsing van het pleegkind naar ouders. Hiertoe wordt aan ouders hulp aangeboden en meegedacht wat ervoor nodig is om een adequate opvoedsituatie te creëren zodat terugplaatsing mogelijk is. Het is van belang dat hier vanaf de start van de plaatsing aan gewerkt wordt.

Indien terugplaatsing niet mogelijk blijkt dan wordt een opvoedbesluit genomen waarin wordt bekrachtigd dat de toekomst van het pleegkind in een pleeggezin is. De termijn waarop dit besluit wordt genomen is niet in de wet opgenomen. Op basis van inhoudelijke en juridische overwegingen is hierover wel een richtlijn aan te geven. Hierbij geldt 'hoe jonger het kind hoe korter de termijn'. Uitgangspunt is dat het opvoedbesluit binnen een half jaar tot maximaal een jaar wordt genomen. In individuele gevallen kan hier in het belang van het kind van worden afgeweken⁸

6.2. Toekomstplan

Een Toekomstplan wordt door de jongere, samen met de zorginstelling, gemaakt en heeft tot doel om op tijd de zaken te regelen op de verschillende levensgebieden en afspraken daarover vast te leggen. Het voorbereiden op de toekomst maakt onderdeel uit van het hulpverleningsplan van de pleegzorgorganisatie. Het maken van een Toekomstplan door en voor jongeren is belangrijk om te anticiperen op zijn/haar toekomst. Dit geldt voor alle jongeren, maar in het bijzonder voor kwetsbare jongeren. Het gaat er om jongeren de helpende hand te bieden en vertrouwen te geven in de toekomst.

Belangrijke levensgebieden die in het plan aan de orde komen zijn: wonen/huisvesting, onderwijs/dagbesteding, financiële zelfstandigheid, geestelijke en lichamelijke gezondheid, sociaal netwerk/ inzet 'maatje', zorg en begeleiding.

Ruim voor de 17e verjaardag kijken de betrokkenen vooruit (de jongere zelf, ouders, pleegouders, persoonlijk netwerk, de (gezins)voogd en de pleeggezinbegeleider, betrokken jeugdconsulent van de lokale toegang van de verantwoordelijke gemeente op basis van het woonplaatsbeginsel. Gezamenlijk wordt bekeken wat het best passende toekomstplan van de jongere is. Uiterlijk op 17jarige leeftijd is er een hulpverleningsplan inclusief op de toekomstgerichte plannen wat de jongere bespreekt met de betrokken lokale toegang. Wanneer de jongere na zijn/haar 18^e geen bemoeienis wenst wordt in het 'Toekomstplan/hulpverleningsplan' wel vastgelegd hoe een 'follow up' gemaakt kan worden om de jongere alsnog de kans te bieden ondersteuning te vragen.

⁸ [De termijn waarbinnen een opvoedingsbesluit moet worden genomen - Beslissen over het perspectief van het pleegkind - Richtlijn Pleegzorg - Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming](#)

7. Weekend- en vakantiepleegzorg

Weekend- en vakantiepleegzorg is een product dat als kerndoel heeft het netwerk van een kind te vergroten (en daarmee hun 'draaglast' te verkleinen), en de belasting van (pleeg)ouders te verkleinen (en daarmee hun draagkracht te vergroten). Binnen het gezin van het kind ontstaat daardoor een betere balans. Daardoor wordt de kans op stabiel opgroeien thuis vergroot, en kan intensievere verblijfszorg worden voorkomen. In het geval van weekendpleegzorg verblijft een kind een weekend bij pleegouders.

Het betreft een 'pakket' aan werkzaamheden dat veel meer betreft dan alleen de verblijfsdagen in het weekend. Het gaat ook om het werven, screenen, onderzoeken en opleiden van een weekendgezin, het matchen, begeleiden van pleegouders én ouders, de veiligheidscheck en de dagvergoeding betalen. Gemiddeld kost dit pakket € 4.775,- per jaar.

<i>wet</i>	<i>code</i>	<i>Productnaam</i>	<i>tarief</i>	<i>eenheid</i>
Jw	43A09	Pleegzorg	max. €45,91	etmaal

Praktisch

In de contractdocumenten staat dat weekendpleegzorg vormgegeven dient te worden door een combinatie van de werkelijke verblijfsdagen en een ambulante product. Omdat dit voor verwijzers, gemeenten en aanbieders te ingewikkeld en teveel onduidelijkheid geeft kiezen we ervoor om hiervan af te wijken. Weekendpleegzorg kan ingezet worden door standaard 104 etmalen pleegzorg op jaarbasis toe te kennen. Hiermee worden de gemiddelde kosten voor weekendpleegzorg gedekt en is het gemakkelijk om te zetten in een beschikking.

Afspraak beschikkingen weekendpleegzorg

Het traject wordt teruggerekend naar de gemiddeld benodigde jaarkosten van €4.775 per jaar. Dit bestaat uit:

1. 104 etmalen pleegzorg op jaarbasis, dus 2 etmalen voor 52 weken.

8. Alternatieve vormen van pleegzorg

In de regio Centraal Gelderland wordt onderzoek gedaan naar alternatieve vormen van pleegzorg. Doel is om uithuisplaatsingen te voorkomen en het (tijdelijk) ontlasten van gezinnen door de inzet van vrijwillige hulp vanuit de samenleving.

Op kleine schaal bestaan er al alternatieve vormen van pleegzorg in de regio:

- **Buurtgezinnen**

Buurtgezinnen.nl is er voor alle gezinnen, die om wat voor reden dan ook, behoefte hebben aan wat ondersteuning bij de opvoeding.

Dit kan bijvoorbeeld zijn dat je kinderen een rustige huiswerkplek wordt geboden, dat ze af en toe een weekend uit logeren gaan, dat een ander gezin meedenkt over de schoolkeuze of je wegwijst maakt bij instanties. Over de invulling van die steun maak je samen met het steungezin afspraken. Zie voor meer informatie: <https://www.buurtgezinnen.nl/>

Buurtgezinnen is werkzaam in de gemeente Lingewaard, Zevenaar, Duiven, Westervoort en Wageningen.

Contactpersoon gemeente Lingewaard

Janet van Helden, Janet@buurtgezinnen.nl, 06-44323260.

Contactpersoon gemeente Wageningen

Nanneke Keuter, Nanneke@buurtgezinnen.nl, 06-14134581.

Contactpersoon gemeente Zevenaar, Duive, Westervoort

Wietske Glaser, Wietske@buurtgezinnen.nl, 06-14850264.

- **Steunouders**

Een steunouder is een vrijwilliger die een dagdeel per week een kind opvangt. De ouders hebben daardoor even tijd voor zichzelf. Ouders, die behoefte hebben aan steun, kunnen niet altijd op hun eigen netwerk terugvallen. Daardoor kunnen ze in stressvolle situaties terecht komen. Dat kan een nadelige invloed hebben op de ontwikkeling van een kind en leiden tot het moeten inzetten van zwaardere zorg. Steunouder wil dit voorkomen door steunouders aan deze gezinnen te koppelen.

Steunouders wordt in Arnhem georganiseerd door MEE Gelderse Poort. Zie voor meer informatie <https://www.meegeldersepoort.nl/projecten/steunouder-in-arnhem/>

In 2021 ontwikkelt Includio Rheden in samenwerking met Steunouder.nl de inzet van steunouders in de gemeente Rheden.

Contactpersoon: Maartje van Ravenswaaij: arnhem@steunouder.nl / 06-10010310

- **Forte Thuis**

[Forte Thuis](#) heeft getrainde- en ervaringsdeskundige vrijwilligers die kunnen ondersteunen.

Forte Thuis is werkzaam in de gemeente Overbetuwe.

Contactpersoon: Dorette van Lieshout: dorette.van.lieshout@fortewelzijn.nl / 06 - 82 64 85

9. Werving en selectie

Zonder pleegouders is pleegzorg onmogelijk. De pleegouders vormen de goudvoorraad waarmee het vormgeven van pleegzorg mogelijk wordt. In veel gevallen waarin bestandspleegzorg wordt gevraagd voor een kind, is er de voorkeur een pleeggezin te vinden dat niet te ver weg woont van de plek waar een kind vandaan komt. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met de etnische, godsdienstige en culturele achtergrond van het kind, leeftijd van eigen kinderen van het pleeggezin, opvoed- en samenwerkingsmogelijkheden van pleegouders etc.

Het vinden van pleegouders en dan ook nog eens het vinden van pleegouders qua achtergrond en omgeving, is geen sinecure. Het ultieme doel is dat iedere vraag om pleegzorg die wordt gesteld vanuit/ voor een gezin woonachtig in een van de gemeenten van de regio Centraal Gelderland, binnen acceptabele termijn kan worden ingevuld op de manier zoals deze wordt gewenst vanuit ouders en het kind. Om deze doelstelling te kunnen bereiken loopt er in 2020 en 2021 een regionale wervingscampagne. Dit project is een samenwerking tussen de pleegzorgorganisaties en de gemeenten.

Voor informatie over deze wervingscampagne neem contact op met de projectleider:

projectleider:

- Janine Wolven: mail j.wolven@entrealindenhout.nl, tel. 06 82 44 37 16

10. Voorkomen Breakdown

Breakdown (het op een niet geplande en niet gewenste manier afbreken van een pleegzorgplaatsing) is een ingrijpende gebeurtenis voor alle betrokkenen. Een breakdown is vaak schadelijk voor de ontwikkeling van het kind en ook bijzonder heftig voor pleegouders en ouders. Er is al jaren veel aandacht voor de oorzaken van breakdown, en er wordt op veel plekken (wetenschap, NJI, zorgaanbieders, Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen) gezocht naar manieren om breakdown te voorkomen. Kort samengevat zijn dit een aantal belangrijke beschermende en helpende factoren:

- Een zorgvuldige match tussen pleegkind en pleeggezin.
- Een goed lopende samenwerking tussen ouders en pleegouders (en dus ook een zorgvuldige match tussen ouders en pleegouders).
- Veel oog voor de positie en het welbevinden van de eigen kinderen in een pleeggezin.
- Aanvullende diagnostiek of hulp als de situatie in het pleeggezin, of de problematiek van het kind, daarom vraagt. De snelheid van die aanvullende hulp en de intensiteit van die aanvullende hulp zijn daarbij sleutelfactoren. Deze aanvullende specialistische hulp (o.a. op het gebied van (complex) trauma en hechting) is geen onderdeel van de beschikking en moet dus in goed overleg met verantwoordelijke verwijzer bepaald of beschikt worden.
- Goede afstemming en snel adequaat handelen van betrokken hulpverleners (gezinsvoogd, consulent lokale toegang, pleeggezinbegeleider).
- Versterking van pleegouders met extra deskundigheid, extra hulp in het gezin, of extra financiën om knelpunten op te lossen. Het gaat daarbij altijd om maatwerk, en dus opnieuw, om goede dialoog tussen betrokkenen.

11. Leeslijst

- Inkoop handreiking VNG, plus bijlagen:
<https://vng.nl/onderwerpenindex/arbeidsvoorwaarden-en-personeelsbeleid/integriteit/inkoop-en-aanbestedingsprocedure>
- Maatschappelijke businesscase Verlengde Pleegzorg. Opvragen via informatie@gezinspiratieplein.nl
- NJJ heeft een uitgebreide kennisbank op dit gebied:
<https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Pleegzorg>
- Stappenplan bepaling verantwoordelijke gemeente
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/07/01/mindmap-stappenplan-bepaling-verantwoordelijke-gemeente>
- Veldnormen Netwerkleegzorg: https://www.jeugdzorgnederland.nl/wp-content/uploads/2017/03/2016_veldnorm_netwerkleegzorg_jeugdbescherming_-_pleegzorgaanbieder_versie_1_januari_2016.pdf
- VNG factsheet bijzondere kosten jeugdbescherming:
<https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeugdhulp/nieuws/factsheet-bijzondere-kosten-jeugdbescherming>
- VNG handreiking pleegvergoeding:
https://vng.nl/files/vng/publicaties/2016/201501_vng_handreiking-pleegvergoeding_def.pdf
- VNG richtlijnen netwerkleegzorg gemeente - pleegzorgaanbieder:
https://vng.nl/files/vng/20160425_richtlijn_netwerkleegzorg.pdf
- 'Voorkomen van breakdown in de Gelderse pleegzorg' is een verslag van een Gelders onderzoek. Deze is op te vragen bij Entrea-Lindenhout